

Vir Griekse fluite.

W. J. Henderson. Pretoria: Protea Boekhuis. 2009. ISBN: 978-1-86919-250-1.

Vir Griekse Fluite is die soort boek wat 'n navorser slegs na 'n deurlugtige leeftyd in die akademie kan skryf. Henderson voldoen ten volle aan hierdie vereiste. Hy is 'n voortreflike navorser wat oor baie jare heen sy studente besiel het met sy liefde vir sy vakgebied. Hy het homself ook oor die jare heen so diep ingegrawe in die Klassieke, dat hy met die aanpak van hierdie boek uit 'n ryke ervaring en 'n grondige kennis van die Klassieke kon put.

Vir Griekse fluite handel oor liriese poësie, en meer spesifiek die vroeë Griekse elegie. Om die Griekse elegie regtig behoorlik te kan interpreteer, benodig 'n mens 'n grondige kennis van die breë Klassieke wêreld. Ek kan eerlik sê dat ek van geen ander persoon in Suid-Afrika weet wat meer geskik is as die huidige outeur om hierdie tema aan te pak nie. 'n Mens hoef net na die eindnotas te kyk om te beseft hoe deeglik Henderson 'n greep het op die primêre en sekondêre werke oor die Klassieke.

Henderson poog om met hierdie boek die wesenseienskappe van die Griekse elegiese digvorm te ondersoek. Hy begin sy diepgaande bespreking hiervan met agtergrond oor die oorsprong en ontwikkeling van die elegiese digvorm. In die antieke letterkundige wêreld was elegie en liriek as twee aparte digvorms beskou, terwyl dit in ons tyd gesamentlik as "liriese poësie" hanteer word. Nog 'n aspek waar dit van die moderne definisie van elegie verskil, is dat dit in sy vroegste vorm nie noodwendig 'n treurlied was nie. Dit is oorspronklik vir 'n verskeidenheid van temas gebruik, insluitende vir aansporing en vir die vertelling van mitiese verhale.

Henderson bespreek ook breedvoerig die vorm en metrum van die elegiese vers. Hy

verduidelik ook dat dit gewoonlik voorgedra is, met of sonder fluitbegeleiding. In die lig van die elegiese gedigte wat vir ons behoue gebly het, moet ons aanneem dat die konteks van die elegie waarskynlik die aristokratiese *sumposion* was. 'n Sterk simposiese tema is waarneembaar in die bestaande gedigte. In latere jare, toe die simposium nie meer as enigste milieu vir die elegie gedien het nie, is elegiese gedigte ook in geskrewe vorm versprei. Aanvanklik moes die digter rondbeveeg om sy gedigte voor te dra, terwyl dit nou vrylik gesirkuleer kon word.

Vertroosting is 'n baie belangrike element van die moderne elegie. In teenstelling hiermee, word die klassieke elegie deur 'n verskeidenheid van temas gekenmerk. Dit is gebruik vir vertellings, vir vertroosting, en kon ook handel oor liefde, vriendskap, oorlog, reis, gode, lof en poësie self.

Die skrywer van *Vir Griekse fluite* het besluit om veertien digters se werke te bespreek (een van die veertien is 'n anonieme digter). Hy begin elke keer om eers biografiese inligting oor elke digter te gee, in soverre dit moontlik is. Daarna volg 'n vertaling van die teks, en daarna 'n deeglike bespreking van elke gedig. Dit is telkens duidelik dat Henderson ook al die sekondêre werke oor die betrokke gedigte verdiskonteer in sy bespreking. Die vertaling is duidelik en Henderson probeer regtig om so getrou as moontlik aan die oorspronklike vorm te bly, sonder om verstaanbaarheid in te boet. Daar is ook ruim eindnotas vir diegene wat selfs nog dieper wil ingaan in sy bespreking van die gedigte.

Die boek is mooi versorg en stewig gebind. Dit is ook taalkundig goed versorg. Die werk wemel egter van hoë akademiese woorde en terme wat dit baie moeilik sal maak vir gewone lesers om dit regtig te kan geniet. Ek dink byvoorbeeld aan woorde soos "inkantasië", "peltastiese", "paiane", "meliese", ensovoorts. Verder gebruik die outeur ook verskeie Griekse woorde in getranskribeerde

vorm soos *agathoi, kômos, kóttabos, aulôdia*, ensovoorts. Maar dit is wel so dat hy laasgenoemde transkripsies se betekenis in 'n glossarium aan die einde van die boek gee, maar dit het nietemin tot gevolg dat die teks swaar lees. Verder moet ek toegee dat die skrywer duidelik in die voorwoord sê dat die boek bedoel is vir die klassikus, die literatuurwetenskaplike en die gevorderde student in die klassieke of vergelykende literatuur. Hierdie kenners behoort nie 'n probleem te hê met hierdie vakterminologie nie. Maar dit is tog ook so dat Henderson byvoeg "indien die gewone leser dit ook geniet of daarby baat vind, is dit 'n bonus." Ter wille van laasgenoemde groep sou die teks beslis bietjie meer lesersvriendelik aangebied kon word.

En aangesien dit nou 'n gegewe is dat die boek eintlik net vir die vakspesialis bedoel is, sou ek baie graag ook 'n Griekse teks daarby wou hê. Daar word dikwels soveel tegniese opmerkings in die kommentaar gemaak, dat die vakspesialis graag die oorspronklike ook sou wou sien, en nie net met die vertaling werk nie, selfs al is die skrywer se vertalings baie goed. Die skrywer dui wel voor in die boek aan waar die tekste wat gebruik is, opgespoor kan word, maar ter wille van lesersvriendelikheid sou dit baie handig gewees het om dit by die vertaling te hê. Die gedigte en die fragmente is in ieder geval nie baie lank nie, en dit sou nie die boek se lengte dramaties verleng het nie, terwyl dit net die waarde en bruikbaarheid daarvan sou verhoog.

En terwyl ek op hierdie punt is, 'n fototjie of twee sou ook baie gehelp het om die boek net meer lesersvriendelik te kry. Op p. 35 is daar byvoorbeeld 'n lang beskrywing van een van die marmereleëfpanele wat in 1965 tydens restourasiewerk aan die Panagia Ekatontapiliani-katedraal opgegraaf is. 'n Foto hiervan byvoorbeeld sou van groot hulp gewees het om die bespreking te verstaan.

As Afrikaanssprekende is ek baie dankbaar dat hierdie werk in Afrikaans geskryf is. Dit

dra beslis by tot die kultuurskatte van Afrikaans. Maar as navorser is ek jammer dat hierdie boek nie eerder in Engels verskyn het nie. Dit sou net tot nut van soveel meer mense gewees het. Ek dink daar is baie min Afrikaanssprekendes wat werklik die inhoud van hierdie boek genoegsaam kan waardeer. Die samestelling van die huidige kurrikula en programme aan universiteite wat wel nog Grieks aanbied, en die praktiese kwessie van voertaal aan universiteite, maak dit heel onwaarskynlik dat hierdie boek by enige universiteit in 'n klassituasie gebruik sal kan word. Terwyl die boek dus vir Afrikaans 'n bate is, is die waarde daarvan vir ons vakgebied op internasionale vlak baie beperk. Ek is oortuig dat die outeur 'n literêre prys verdien vir sy moed om hierdie boek in Afrikaans uit te gee, en natuurlik ook op grond van die hoogstaande gehalte van die inhoud hiervan.

Hennie Stander

Universiteit van Pretoria, Pretoria